

ERZURUM İL EMNİYET MÜDÜRLÜĞÜ NEZARETHANELERİ TAKİP ZİYARETİ RAPORU

Rapor No:

2024/40

Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurulu'nun 18/7/2024 tarihli ve 2024/688 sayılı kararıyla oy birliği ile kabul edilmiştir.

İÇİNDEKİLER

KISALTMALAR.....	3
I. GİRİŞ.....	4
II. TESPİT, GÖZLEM VE GÖRÜŞMELER.....	6
A. Asayiş, TEM, KOM ve Narkotik Suçlarla Mücadele Şubeleri Nezarethaneleri	6
B. Çocuk Şube Müdürlüğü Nezarethaneleri.....	12
C. Gürcükapı Şehit Abdulkadir Güngör Polis Merkezi Amirliği.....	16
D. Gölbaşı Şehit Zekai Aktaş Polis Merkezi Amirliği	19
III. DEĞERLENDİRME VE TAVSİYELER	23
A. DEĞERLENDİRME	23
B. TAVSİYELER.....	24
1. Önceki Ziyarete Verilen Tavsiyelerin Takibi Bağlamında Tespit ve Gözlemler ..	24
2. Erzurum İl Emniyet Müdürlüğüne Tavsiyeler	29
3. Çocuk Şube Müdürlüğüne Yönelik Tavsiyeler	30
4. Gürcükapı Şehit Abdulkadir Güngör Polis Merkezi Amirliğine Yönelik Tavsiyeler.	31
5. Gölbaşı Şehit Zekai Aktaş Polis Merkezi Amirliğine Yönelik Tavsiyeler	31
6. Erzurum İl İnsan Hakları Kuruluna Yönelik Tavsiye	32
7. Emniyet Genel Müdürlüğüne Yönelik Tavsiyeler	32
8. Erzurum Cumhuriyet Başsavcılığına Yönelik Tavsiye	33

KISALTMALAR

AIÖK	: Avrupa İşkencenin ve İnsanlık Dışı veya Onur Kırıcı Ceza veya Muamelenin Önlenmesi Komitesi
CİMER	: Cumhurbaşkanlığı İletişim Merkezi
CMK	: Ceza Muhakemesi Kanunu
m²	: Metrekare
OPCAT	: İşkenceye ve Diğer Zalimane, Gayriinsanî veya Küçültücü Muamele veya Cezaya Karşı Birleşmiş Milletler Sözleşmesine Ek İhtiyari Protokol
para.	: Paragraf
TBMM	: Türkiye Büyük Millet Meclisi
TIHEK	: Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu
UÖM	: Ulusal Önleme Mekanizması
vb.	: Ve benzeri

I. GİRİŞ

1. Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu (TIHEK); 20/4/2016 tarihli ve 6701 sayılı Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu Kanunu ile insan onurunu temel alarak insan haklarının korunması ve geliştirilmesi, kişilerin eşit muamele görme hakkının güvence altına alınması, hukuken tanınmış hak ve hürriyetlerden yararlanmada ayrımcılığın önlenmesi ile bu ilkeler doğrultusunda faaliyet göstermek, işkence ve kötü muameleyle etkin mücadele etmek üzere kurulmuştur.

2. Türkiye, 14/9/2005 tarihinde İşkenceye ve Diğer Zalimane, Gayriinsanî veya Küçültücü Muamele veya Cezaya Karşı Birleşmiş Milletler Sözleşmesine Ek İhtiyari Protokol'ü (OPCAT) imzalamıştır. 2011 yılında onaylanarak yürürlüğe giren ve Türkiye açısından bağlayıcılık kazanan OPCAT'in 1'inci maddesine göre Protokolün amacı: *“Bağımsız uluslararası ve ulusal organların, işkence ve diğer zalimane, gayriinsani veya küçültücü muamele veya cezayı önlemek için, kişilerin özgürlüklerinden mahrum bırakıldığı yerlere düzenli ziyaretlerde bulunacağı bir sistem kurmaktır.”*

3. 6701 sayılı Kanun'un 9'uncu maddesinin birinci fıkrasının (1) bendi uyarınca, OPCAT hükümleri çerçevesinde ulusal önleme mekanizması (UÖM) olarak görev yapmak Kurumun görevleri arasında yer almaktadır. Kanun'un 2'nci maddesinin birinci fıkrasının (k) bendine göre UÖM *“İşkenceye ve Diğer Zalimane, Gayriinsanî veya Küçültücü Muamele veya Cezaya Karşı Birleşmiş Milletler Sözleşmesine Ek İhtiyari Protokol hükümleri çerçevesinde kişilerin özgürlüklerinden yoksun bırakıldığı yerlere düzenli ziyaretler yapmak üzere oluşturulan sistemi”* ifade etmektedir.

4. Suç işlediği şüphesi, somut delillerin varlığı ile kuvvetle muhtemel olan kişinin kolluk kuvvetleri tarafından özgürlüğünden yoksun bırakılmasına ilişkin genel hükümler 4/12/2004 tarihli ve 5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanunu (CMK)'de yer almaktadır. CMK'nin 99'uncu maddesinde ise *“Gözaltına alınan kişilerin bulundurulacakları nezarethanelerin maddi koşulları, bu kişinin hangi görevlinin sorumluluğuna bırakılacağı, sağlık kontrolünün nasıl yapılacağı, gözaltı işlemlerine ilişkin kayıt ve defterlerin nasıl tutulacağı, gözaltına alınmanın başlangıcında ve bu tedbire son verildiğinde hangi tutanakların tutulacağı ve gözaltına alınan kişiye hangi belgelerin verileceği ile kolluk tarafından gerçekleştirilen yakalama işlemlerinin yürütülmesinde uyulacak kuralların yönetmelikle gösterileceği”* hükme bağlanmıştır.

5. 1/6/2005 tarihli ve 25832 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanarak yürürlüğe giren Yakalama, Gözaltına Alma ve İfade Alma Yönetmelik’inin 4’üncü maddesine göre nezarethaneler; “*Şüpheli veya sanıkların haklarındaki işlemlerin tamamlanıp adli mercilere sevk edilinceye kadar bekletilmesi amacıyla yapılmış yerleri*” ifade etmektedir.

6. 6701 sayılı Kanun’un 9’uncu maddesinin birinci fıkrasının (j) bendinde, Kurumun özgürlüğünden mahrum bırakılan ya da koruma altına alınan kişilerin buldukları yerlere haberli veya habersiz düzenli ziyaretler gerçekleştirmek görevini haiz olduğu ifade edilmiştir. Bu bağlamda; özgürlüğünden mahrum bırakılan kişilerin tutulduğu nezarethanelere ziyaretler düzenlemek TİHEK’in görev ve yetki alanı kapsamındadır.

7. Anılan görevin icrası kapsamında 6/3/2024 tarihinde Erzurum İl Emniyet Müdürlüğü¹ Nezarethanelerine *habersiz bir takip ziyareti* gerçekleştirilmiştir. Ziyaret heyetinde İnsan Hakları ve Eşitlik Uzmanı ..., İnsan Hakları ve Eşitlik Uzmanı ... ve Sosyal Hizmet Uzmanı ... ile TİHEK’in talebi üzerine Valilik tarafından görevlendirilen Hekim ... yer almıştır.

8. Ziyaret, Müdürlük bünyesinde bulunan Asayiş, Terörle Mücadele (TEM), Kaçakçılık ve Organize Suçlarla Mücadele (KOM), Narkotik Suçlarla Mücadele ve Çocuk Şube Müdürlüklerinin nezarethanelerinden sorumlu Asayiş Şube Müdürlüğü yetkilileri ile yapılan ön görüşmeyle başlamıştır. Görüşmede; TİHEK Heyeti tarafından UÖM görevi ile ziyaretin amacı ve yöntemine ilişkin bilgiler verilmiş, Müdürlük ve faaliyetleri ile ilgili genel bilgiler alınmıştır. Görüşmenin ardından Heyet, Müdürlük Nezarethaneleri ile Yakutiye İlçe Emniyet Müdürlüğü bünyesinde bulunan Gölbaşı Şehit Zekai Aktaş Polis Merkezi Amirliği² ve Gürcükapı Şehit Abdulkadir Güngör Polis Merkezi Amirliğine bağlı nezarethanelerde incelemelerde bulunmuştur. Ziyaret sırasında Erzurum İl Emniyet Müdürlüğü nezarethanelerinde tutulanlarla³ görüşmeler gerçekleştirilmiş, görüşme gerçekleştirilen tutulanlara TİHEK ve UÖM görevi hakkında genel bilgi verilmiş, ziyaretin amacı ve kapsamı belirtilmiş ve gizliliğe riayet edilerek rapor hazırlanacağı hususu aktarılmıştır. Öte yandan, Gölbaşı Şehit Zekai Aktaş Polis Merkezi Amirliği ve Gürcükapı Şehit Abdulkadir Güngör Polis Merkezi Amirliğine bağlı nezarethanelerde tutulan olmadığı görülmüştür. Ziyaret bitiminde Asayiş Şube Müdürlüğü ve Polis Merkezi Amirlikleri idarecileri ile ayrı ayrı son toplantılar yapılmış, ilk tespit ve gözlemler paylaşılmış, ziyaret sonrası hazırlanacak raporun İdare ve ilgili

¹ Kısaca “*Müdürlük*” ifadesi kullanılacaktır.

² Kısaca “*Amirlik*” ifadesi kullanılacaktır.

³ Nezarethanelerde bulunan özgürlüğünden mahrum bırakılanlar için kısaca “*tutulan*” ifadesi kullanılacaktır.

kurumlarla paylaşılarak tavsiyelerin takip edileceği bilgisi verilmiş olup ilgili bilgi ve belgeler alınarak ziyaret sonlandırılmıştır.

9. Bu rapor, 8/2/2024 tarihli ve 2024/230 sayılı Kurul kararı ve Başkanlık makamının 29/2/2024 tarihli ve 33861 sayılı oluruna istinaden 6/3/2024 tarihinde Erzurum İl Emniyet Müdürlüğü Nezarethaneleri ile Gölbaşı Şehit Zekai Aktaş Polis Merkezi Amirliği ve Gürcükapı Şehit Abdulkadir Güngör Polis Merkezi Amirliğine bağlı nezarethanelerde gerçekleştirilen takip ziyareti neticesinde edinilen tespit, gözlem ve şikâyetlerin ulusal ve uluslararası normlar bağlamında değerlendirilmesini ihtiva etmektedir.

II. TESPİT, GÖZLEM VE GÖRÜŞMELER

10. Daha önceki ziyarette farklı binalarda hizmet veren şube müdürlüklerine bağlı nezarethaneler 2019 yılında inşa edilen Müdürlük hizmet binasına taşınmıştır. Müdürlük toplam 51.804,28 m² alan üzerine 11626,86 m² açık ve 40.177,42 m² kapalı alan üzerine kurulmuştur.

11. Müdürlük bünyesinde Asayiş, TEM, KOM, Narkotik Suçlarla Mücadele ve Çocuk Şube Müdürlüklerinin nezarethaneleri bulunmaktadır. Çocuk Şube Müdürlüğüne bağlı nezarethane haricindeki tüm şube müdürlüklerinin nezarethaneleri ana hizmet binasının bodrum katında yer almakta olup ortak olarak kullanılmaktadır. Şube Müdürlüklerine bağlı tüm nezarethanelerden Asayiş Şube Müdür(lüğü) sorumludur. Çocuk Şube Müdürlüğüne bağlı nezarethane ise diğer nezarethanelerden ayrı olarak Müdürlük yerleşkesi içerisinde Çocuk Şube Müdürlüğünün bulunduğu E Blok Zemin Katta yer almakta olup idaresinden Çocuk Şube Müdür(lüğü) sorumludur.

A. Asayiş, TEM, KOM ve Narkotik Suçlarla Mücadele Şubeleri Nezarethaneleri

12. Asayiş, TEM, KOM ve Narkotik Suçlarla Mücadele Şube Müdürlükleri tarafından ortak olarak kullanılan nezarethaneler Müdürlük Ana Hizmet Binasının E Blok -1'nci katında

yer almaktadır. Bina içinde makul düzenleme⁴ çerçevesinde engelli rampasının yanı sıra asansör mevcut olup nezarethanelere erişim de bu asansörler aracılığıyla sağlanmaktadır. Nezarethanelerde ayrıca engelli tutulanlar için özel tuvalet ve lavabolar ile sarı kabartmalı şerit işaret levhalarının olduğu görülmüştür.

13. Nezarethane odalarının girişinde odanın hangi cinsiyet grubuna tahsis edildiğine ilişkin tabela bulunmaktadır.

14. Erkeklerin tutulduğu E Bloкта 9 nezarethane odası, kadınların tutulduğu F Bloкта 9 nezarethane odası olmak üzere toplam 18 nezarethane odası bulunmaktadır. Ziyaret sırasında 2 nezarethane odasında alıkonulan 30-35 yaş aralığında 4 erkek tutulan ile görüşmeler gerçekleştirilmiştir. Tutulanlarla tutulma şartları, personel ile iletişim gibi hususlarla ilgili görüşme yapılmış, herhangi bir sorun yaşamadıkları öğrenilmiştir. Nezarethanelerde en fazla 5 kişinin kalabildiği belirtilmiş olup tüm nezarethanelerin toplam kapasitesi 70 kişiliktir. Öte yandan, görüşülen Müdürlük yetkilileri tarafından nezarethanelerde hiçbir zaman bu kadar çok sayıda tutulan bulunmadığı, ayrıca tüm odaların aynı anda kullanılmasına gerek duyulmadığı ve bir odada ortalama en fazla 2-3 kişinin tutulduğu ifade edilmiştir.

15. Erkek ve kadınların tutulduğu nezarethanelerin en, boy, yükseklik ve kapasiteleri eşit olup 9’arlı odalara ilişkin veriler aşağıdaki tabloda yer almaktadır. Odaların boyutlarının uluslararası mevzuata uygun olduğu anlaşılmıştır.⁵

Odalar	En	Boy	Yükseklik	Kapasitesi
1 Nolu oda	3,5 m	6 m	4,5 m	4 kişi
2 Nolu oda	2,2 m	5,5 m	4,5 m	2 kişi
3 Nolu oda	3 m	5,8 m	4,5 m	3 kişi

⁴ 6701 sayılı Kanun’un 2/1-i bendi uyarınca makul düzenleme; “Engellilerin hak ve özgürlüklerini tam ve diğer bireylerle eşit şekilde kullanmasını veya bunlardan yararlanmasını sağlamak üzere belirli bir durumda ihtiyaç duyulan, mali imkânlar nispetinde, ölçülü, gerekli ve uygun değişiklik ve tedbirleri” ifade etmektedir.

⁵ Avrupa İşkencenin ve İnsanlık Dışı veya Onur Kırıcı Ceza veya Muamelenin Önlenmesi Komitesi (AİÖK) Standartları, Nezarethane, CPT/Inf (92) 3, para.43: “Bir polis hücresi (veya bir başka tür gözaltındaki kişinin / mahkûmun kalacağı yer) için makul büyüklüğün ne olduğu zor bir sorudur. Böyle bir değerlendirme yaparken göz önünde bulundurulması gereken birçok faktör vardır. Ancak CPT heyetleri bu konuda genel kuralları belirleme ihtiyacı hissetmişlerdir. Birkaç saatten daha uzun süreli kalışlar için tek kişilik polis hücrelerinin değerlendirilmesinde halen kullanılan (asgari standart değil, arzu edilen düzey olarak görülen) kriterler şunlardır: 7 metrekare civarında, duvarlar arasında 2 metre veya daha çok, tavan ve taban arasında 2.5 metre mesafe olan yerler.”

Yakalama, Gözaltına Alma ve İfade Alma Yönetmelik’inin “Nezarethane ve ifade alma odası” başlıklı 25’inci maddesinin birinci fıkrasına göre; “Nezarethaneler en az 7 metrekare genişliğinde, 2,5 metre yüksekliğinde ve duvarlar arasında en az 2 metre mesafe olacak şekilde düzenlenir. Yeterli doğal ışıklandırma ve havalandırma imkânları sağlanır. Ancak, şüpheli sayısının çokluğu sebebiyle nezarethane imkânlarının yetersiz olması durumunda, nezarethaneler için öngörülen fizikî şartlara sahip başka yerler de kullanılabilir.”

4 Nolu oda	5,15 m	5,65 m	4,5 m	5 kişi
5 Nolu oda	3,4 m	5,8 m	4,5 m	4 kişi
6 Nolu oda	3,4 m	5,8 m	4,5 m	4 kişi
7 Nolu oda	3,4 m	5,8 m	4,5 m	4 kişi
8 Nolu oda	3,4 m	5,8 m	4,5 m	4 kişi
9 Nolu oda	5,5 m	5,65 m	4,5 m	5 kişi

16. Tutulan bulunmayan odalardan birinde, hem üst tavanda hem de alt zeminde fazla miktarda küf ve su akıntısı nedeniyle oluşan lekeler bulunduğu ve odanın rutubetli olduğu gözlemlenmiştir. İdare ile yapılan görüşmede bu durumun söz konusu odanın üst katında yer alan tuvaletteki sızıntıdan kaynaklandığı ve sorunu çözmek için odanın tavanına demir malzemenen bir eklenti yapıldığı ifade edilmiştir. Öte yandan, bahsi geçen demir eklenti üzerinde de küfler olduğu tespit edildiğinden Ziyaret Heyeti tarafından söz konusu önlemlerin yeterli olmadığı değerlendirilmiştir.

17. Her bir nezarethane odasında yere sabitlenmiş; üzerinde siyah renkte vinleks ile kaplı, yumuşak ve silinebilir bir sünger olduğu ve tutulanların uyuması için uygun özellikte olduğu görülmüştür.⁶ Haftada en az bir veya iki defa Müdürlükte bulunan temizlik görevlileri tarafından tutulanların oturmaları için tasarlanan yerlerin temizliğinin yapıldığı öğrenilmiştir.

18. Nezarethane odalarında acil çağrı butonunun yer almadığı görülmüştür. Tutulanlarla iletişimin nezarethanede bulunan ilgili görevli memura tutulananın acil ihtiyaçlarını söylemek suretiyle yapıldığı belirtilmiştir. Kendileriyle görüşme yapılan tutulanlar, ihtiyaç halinde personele seslendiklerini ve hızlı dönüş aldıklarını dile getirmişlerdir.

19. Nezarethanenin ısıtma, soğutma ve havalandırmasının merkezi klima sistemi ile sağlandığı görülmüştür. Ziyaret sırasında tutulanların bulunduğu odalarda sıcaklığın uygun olduğu gözlemlenmiştir. Nitekim tutulanlarla yapılan görüşmelerde görüşülen kişiler, geceyi de nezarethanede geçirdiklerini ve ısınma ile ilgili bir problem yaşamadıklarını iletmışlerdir. Öte yandan, binanın kuzey ve kuzey doğu kısmında kalan boş nezarethane odalarının diğer odalara kıyasla daha soğuk olduğu gözlemlenmiş ancak bu kısımların toplu suçlar hariç kullanılmadığı öğrenilmiştir.

20. Tutulanların ibadet ihtiyaçları için yardımcı olduğu ve malzeme sağlandığı ifade edilmiş olup tutulanlara yönelik seccade gibi ürünlerin olduğu görülmüştür.

⁶ Yakalama, Gözaltına Alma ve İfade Alma Yönetmelik'inin "Nezarethane ve ifade alma odası" başlıklı 25'inci maddesinin ikinci fıkrasına göre; "Nezarethanelerde gözaltına alınan kişilerin yatmaları ve oturmaları için yeteri kadar sabit ve dayanıklı oturma yerleri bulundurulur."

21. Nezairethane odalarının aydınlatmasının, koridorlardaki floresan ve spot lambalar aracılığıyla sağlandığı görülmüştür. Ayrıca, bazı odalarda içeriye doğal ışık girmesini sağlayan küçük birer pencere bulunmaktadır.

22. Nezairethaneye alınan kişilere verilen battaniyelerin kapalı bir dolapta muhafaza edilip kişilere nezairethaneye girişlerinde teslim edilmediği ve nezairethane odalarında bulunan oturma yerlerinin üzerinde hazır tutulduğu görülmüştür. Nitekim Ziyaret Heyetince kamera kayıtlarında yapılan izlemelerde de nezairethaneye yeni giriş yapan tutulanların burada bulunan mevcut battaniyeleri kullandığı görülmüştür. Ayrıca Müdürlük deposunda yeteri kadar battaniye ve yastık bulunduğu ve muhafaza edildiği görülmüştür. Battaniyelerin 30 günde bir Polisevi Şube Müdürlüğü tarafından yıkandığı ve ortalama kullanım durumuna ve yıpranma durumuna göre 3 ile 6 ayda bir değişimi sağlanarak yenilerinin alındığı bilgisi paylaşılmıştır. Tutulan şahsın kullanmış olduğu battaniyenin tutulan ayrıldıktan sonra yıkanmak üzere ayıklandığı ve her yeni gelen tutulan için ayrı battaniye temin edildiği bilgisi paylaşılmıştır. Ziyaret Heyetince, battaniyelerin genel olarak temiz ve yeterli sayıda olduğu, tutulanların kendilerine zarar vermesini önlenmesi amacıyla battaniye kenarlıklarının sökülmüş olduğu görülmüştür.

23. Nezairethanelerin 2 ayda bir düzenli bir şekilde ilaçlandığı ve nezairethanelerin temizliğinin temizlik personeli tarafından düzenli aralıklarla yapıldığı bilgisi paylaşılmıştır. Ziyaret sırasında nezairethane odalarının, koridorların ve lavaboların temiz olduğu gözlemlenmiştir.

24. Nezairethanede tutulanlar için 3 tuvalet, 7 lavabo ve 2 banyo, ayrıca engelli tutulanlar için 1 tuvalet ve 1 lavabonun mevcut olduğu görülmüştür. Engelli tutulanlar için tasarlanan tuvalet ve lavaboda engelli kullanımına uygun tutamaç bulunmaktadır. Tuvalet ve lavaboların temizliğinin günlük olarak yapıldığı öğrenilmiştir. Banyoda tutulanların kendilerine zarar vermemesi için duvara monte duş başlığının olduğu ve tuvaletlerde sıvı el sabunu ve kâğıt havlu gibi malzemelerin bulunduğu görülmüştür. İdare tarafından 24 saat sıcak su imkânının olduğu bilgisi verilmiş olup ziyaret sırasında sıcak suyun aktığı tespit edilmiştir.

25. Nezairethane koridorunda yangın alarm sistemi ve yangın söndürme ekipmanlarının bulunduğu görülmüş, tüplerin bakımının yapılmış olduğu ve dolu vaziyette bulunduğu anlaşılmıştır.

26. Tutulanların yemeklerinin kumanya biçiminde Polisevi Şube Müdürlüğü tarafından temin edildiği, nezairethane görevlilerince günde üç öğün olarak dağıtımının yapıldığı ve tutulanlar her istediğinde kendilerine içme suyu verildiği bilgisi paylaşılmıştır. Ayrıca, tutulanların vegan/vejetaryen ya da çocukların özel beslenme ihtiyaçlarına yönelik talep

olması durumunda imkânlar dâhilinde kişilere özel beslenme ihtiyaçlarına yönelik menüler sağlandığı ifade edilmiştir. Tabak, bardak gibi ürünlerin tek kullanımlık olduğu görülmüştür. Görüşme yapılan tutulanlar, ziyaretten önceki gün öğleden sonra nezarethaneye getirildiklerini ve kendilerine 2 defa yemek verildiğini; ziyaret gününde ise sabah saatlerinde bir defa kahvaltı verildiğini ve talep ettiklerinde de içme suyu verildiğini ifade etmişlerdir.⁷

27. Nezarethaneye alınmadan önce ilgili kişilerin sağlık kontrolünden geçirildiği ve gerekli sağlık raporlarının aldırıldığı belirtilmiştir. Bu husus görüşme yapılan kişiler tarafından da doğrulanmış, bu kişiler nezarethaneye alındıkları gün olan ziyaretten önceki gün sabah ve akşam olmak üzere 2 defa sağlık kontrolünden geçirildiklerini dile getirmişlerdir.

28. Tutulanların ilaç kullanmaları gereken durumlarda, nezarethane personeli tarafından ilacın rapor ya da reçetesine göre tutulana verildiği ve bu durumun tutanak altına alındığı bilgisi verilmiştir.

29. Acil tıbbî müdahale gereken durumlarda, tutulanlara ilk müdahale yapabilecek tıbbi personel bulunmadığı, ancak tüm personelin ilk yardım eğitimi aldığı ve acil durumlarda 112 Acil Çağrı Merkezi aranarak ambulans çağrıldığı ifade edilmiştir. Nezarethanede bulunan acil ilk yardım çantası, heyetteki hekim tarafından yeterli bulunmuştur.

30. Tutulanların üzerinden çıkan değerli eşya, para ve benzeri (vb.) eşyaları koyabilecekleri numaralı emanet dolaplarının bulunduğu, eşyaların önceden üst arama tutanağında tespiti yapılmış bir şekilde isim yazılarak muhafaza edildiği ve çıkış işlemleri esnasında kişilere teslim edildiği ifade edilmiş olup dolapların kamera açısında olmadığı görülmüştür.

31. Nezarethanelerde tutulanlar ve yakınları için dilek ve şikâyet kutusunun bulunmadığı görülmüştür.

32. Nezarethanede 17 adet güvenlik kamerası olduğu, kameralarda gece görüşünün bulunduğu ve bu kameraların kayıtlarının en az 30 gün süreyle tutulabildiği belirtilmiş olup Ziyaret Heyetince kamera kayıt süresinin kısa olduğu, nezarethanedeki kameraların 37 gün geriye dönük izlenebildiği ve kör nokta olmadığı tespit edilmiştir. Kör nokta kalmaması için nezarethaneleri gören kameraların konumunun tüm nezarethane içlerini görebilmek amacıyla değiştirildiği anlaşılmıştır. Kamera görüntülerinin geçmişe doğru izlenmesinde herhangi bir sorunla karşılaşılmamıştır. Kamera kayıtlarında elektrik kesintisi gibi teknik nedenlerle aksaklık yaşanması ihtimali karşısında hizmet binasında bulunan jeneratörün otomatik olarak devreye girdiği ve ayrıca dijital kayıt sistemi için güç kaynakları bulunduğu belirtilmiştir.

⁷ Ortak nezarethanelere ziyaret, öğleden önce gerçekleştirilmiştir.

33. Nezairethane kayıt defteri incelendiğinde defterin eksiksiz bir şekilde tutulduğu, görevli Cumhuriyet Savcısı tarafından son olarak 2023 yılının Mayıs ve Eylül aylarında incelendiği görülmüştür. Diğer taraftan defterde yer alan ve tutulan kişilerin çıkışı ile birlikte doldurulması gereken bölümün çıkış işlemi yapılmadan doldurulduğu tespit edilmiştir.

34. Nezairethanede 1 adet müdafî görüşme odası bulunmakta olup odada kamera sistemi mevcuttur. Müdafî görüşme odasının ses yalıtımının yeterli olmadığı ve içerde yapılan konuşmaların duyulduğu gözlemlenmiştir. Odanın içeride yapılan görüşmelerin dışarıdan duyulamayacak ve görülemeyecek bir yapıda tasarlanması gerektiği Ziyaret Heyeti tarafından İdareye iletilmiştir.

35. Nezairethanede E ve F Bloklarda birer adet ifade alma odası ve odada sesli ve görüntülü kayıt alma özelliğine sahip kamera bulunduğu ancak odanın duvarında görüntülü ve sesli kayıt alındığına ilişkin bilgilendirici bir panonun asılı olmadığı görülmüştür. Nezairethane katında bulunan ifade edilme odasının, ifade alma amacıyla kullanılmadığı, binada Asayiş Şube Müdürlüğünün katında bulunan ifade alma odasının kullanıldığı belirtilmiştir.

36. Nezairethanenin girişinde Nezairethane Talimatnamesi⁸ ile Türkçe ve İngilizce dillerinde İnsan Hakları Evrensel Beyanamesi'nin asılı olduğu görülmüştür. Ayrıca Türkçe, İngilizce, Arapça, Rusça, Fransızca ve Almanca olmak üzere toplam 6 dilde Yakalama ve Gözaltına Alma Tutanağı Şüpheli ve Sanık Hakları Formu olduğu görülmüştür.⁹ Gözaltına alınan kişinin yabancı olması durumunda yakalama ve gözaltı yapan, tahkikatını yürüten ilgili birimler tarafından tercüman tahsis edildiği belirtilmiştir. Talimatname ve sanık hakları formu dışında broşür, kitapçık vb. bilgilendirici materyal bulunmadığı görülmüştür.

37. Kurumun son 5 yıl içerisinde Türkiye Büyük Millet Meclisi (TBMM) İnsan Hakları İnceleme Komisyonu, İl İnsan Hakları Kurulu, barolar, sivil toplum kuruluşları gibi başkaca kurumlar tarafından ziyaret edilmediği belirtilmiştir.

38. Nezairethanelerden sorumlu birimde 7 erkek ve 1 kadın personel olmak üzere toplam 8 personel, 12-36 mesai sistemine göre görev yapmakta olup nöbet görevleri çizelgeye göre belirlenmektedir. Nezairethane bölümüne personelin kart okutarak girdiği görülmüştür.

⁸ Yakalama, Gözaltına Alma ve İfade Alma Yönetmelik'inin 25/5 maddesi: "Nezairethane girişine, onaylanmış nezairethane talimatı asılır."

⁹ AİÖK Standartları, Nezairethanelerde CPT standartlarının uygulanmasına ilişkin gelişmeler, CPT/Inf (2002) 15, para. 44; "Özgürlüğü kısıtlanmış kişilerin hakları, bu kişiler söz konusu hakları bilmediği sürece pek bir değer taşımamaktadır. Bu nedenle polis nezaretine alınan kişilere gecikme olmadan ve anladıkları bir dilde hakları konusunda sarıh olarak bilgi verilmesi şarttır. Bunun gerçekleşmesini sağlamak için, polis tarafından gözaltına alınan kişilere, söz konusu hakları açık bir biçimde belirten bir form nezaretlerinin başında sistematik olarak verilmelidir. Ayrıca söz konusu kişilerden, hakları konusunda bilgilendirildiklerine dair bir ifadeyi imzalamaları da istenmelidir."

39. Personelin Polis Meslek Yüksek Okullarında ve Polis Eğitim Merkezlerinde insan hakları alanında eğitim aldığı ayrıca personele nezarethanede dikkat edilmesi gereken hususlarla ilgili “*Polis Merkezi Temel Eğitimi*” adında kurs düzenlendiği ve bu kursta da “*İnsan Hakları*” konusunun ele alındığı ifade edilmiştir. Ayrıca personelin polisin gözetimi ve ifade alma yetkisi ile temel ilk yardım kursu aldığı öğrenilmiştir.

B. Çocuk Şube Müdürlüğü Nezarethaneleri

40. Çocuk Şube Müdürlüğüne bağlı nezarethaneler diğer nezarethanelerden tamamen ayrılmış olup Müdürlük yerleşkesi içerisinde E Blok Zemin Katta 650 m² kapalı alanda hizmet vermektedir.

41. Şube Müdürlüğüne bağlı aynı koridora açılan erkek ve kız çocuk olmak üzere dört (2+2) bölümden oluşan 2 nezarethane odası bulunmakta olup bu nezarethanelerin manyetik kapı ile ayrılan ayrı bir bölümde yer aldığı görülmüştür. Nezarethanelerin cinsiyete göre kız ve erkek çocuklar için tahsis edildiğine ilişkin tabelalar mevcuttur. Ziyaret sırasında, nezarethanede tutulan çocuk bulunmamaktadır.

42. Amirlikte bulunan erkek ve kız çocuklarının tutulduğu nezarethanelerin en, boy, yükseklik ve kapasiteleri eşit olup 2’şerli odalara ilişkin veriler aşağıdaki tabloda yer almaktadır. Odaların boyutlarının uluslararası mevzuata uygun olduğu anlaşılmıştır.

Erkek ve Kız Nezarethaneleri

Odalar	En	Boy	Yükseklik	Kapasitesi
1 Nolu Bölme	2,87 m	4,13 m	4,5 m	2 kişi
2 Nolu Bölme	2,87 m	4,13 m	4,5 m	2 kişi

43. Odalarda yere sabitlenmiş ahşap oturma alanlarının olduğu, ancak bunların üstünde yumuşak ve temizlenebilir bir malzeme ile kaplanmadığı ve dolayısıyla tutulan çocukların uyuması için uygun özellikte olmadığı görülmüştür. Tutulan çocukların oturmaları için tasarlanan yerlerin temizliğinin günlük olarak yapıldığı belirtilmiş olup Ziyaret Heyetince de temiz olduğu görülmüştür.

44. Nezarethane odalarında acil çağrı butonunun yer almadığı görülmüştür. Ancak Şube Müdürlüğü tutulanların her 2 saatte bir periyodik olarak ihtiyaç gibi durumlar yönünden fiziki olarak kontrol edildiğini ve görevli personel tarafından güvenlik kameralarından izlenmekte olup ihtiyaç halinde iletişime geçildiğini belirtmiştir.

45. Şube Müdürlüğünde engelli bireylerin erişiminin kolaylığı için gerekli makul düzenlemelerden engelli rampası, asansör, tuvalet ve yol çizgilerinin bulunduğu görülmüştür.

46. Nezarethaneye alınan çocuklara verilen battaniyelerin kapalı bir dolapta muhafaza edilip çocuklara nezarethaneye girişlerinde teslim edilmediği ve nezarethane odalarında bulunan oturma yerlerinin üzerinde hazır tutulduğu görülmüştür. Nitekim Ziyaret Heyetince kamera kayıtlarında yapılan izlemelerde de nezarethaneye yeni giriş yapan bir çocuğun burada bulunan mevcut battaniyeleri kullandığı ve nezarethaneden ayrılırken battaniyeleri katlayıp oturma bankına yerleştirdiği görülmüştür. Nezarethaneye alınan çocuklara verilen battaniye, yastık gibi ürünlerin temizliğinin haftalık yapıldığı belirtilmiştir. Ziyaret Heyetince, battaniyelerin genel olarak temiz ve yeterli sayıda olduğu, tutulanların kendilerine zarar vermesini önlenmesi amacıyla battaniye kenarlıklarının sökülmüş olduğu görülmüştür.

47. Tutulanların ibadet ihtiyaçları için yardımcı olduğu ve malzeme sağlandığı ifade edilse de tutulanlara yönelik seccade gibi ürünlerin olmadığı anlaşılmıştır.

48. Erkek ve kız çocuk tutulanlara ayrı olmak üzere 2'şer adet tuvalet ve lavabo, 1 adet banyo ile engelliler için ayrı 1 adet lavabo ve 1 adet tuvalet bulunduğu görülmüştür. Tuvalet, lavabo ve banyoların günlük olarak temizliklerinin yapıldığı ve tutulanların duş ve diğer temizlik ihtiyacı için temizlik malzemelerinin ihtiyaca göre temin edildiği ifade edilmiştir. Ziyaret sırasında sıvı sabun, tuvalet kâğıdı, kâğıt havlu gibi malzemelerin yeterli surette bulunduğu görülmüştür. Tutulanların duş ihtiyacı için banyoda 24 saat sıcak su hizmeti sunulduğu ifade edilmiş olup suyun sıcak aktığı görülmüştür. Banyoda duvara monte duş başlığı olduğu görülmüş olup tutulanların kendisine zarar vermemesi adına banyo ve tuvaletlerde gerekli fiziki düzenlemelerin gerçekleştirilmiş olduğu anlaşılmıştır.

49. Nezarethanelerin bulunduğu alanda engelli kullanımına uygun alçak alafranga tuvalet bulunmakla birlikte tutamaç bulunmadığı görülmüştür.

50. Nezarethanelerin temizliğinin temizlik personeli tarafından günlük olarak yapıldığı bilgisi paylaşılmıştır. Ziyaret sırasında nezarethane odalarının, koridorların ve lavaboların temiz olduğu gözlemlenmiştir. İdare tarafından nezarethanelerin dezenfeksiyon gerektiren durumlarda ilaçlandığı belirtilmiştir.

51. Ortak kullanım alanlarının ve nezarethanenin ısıtma, soğutma ve havalandırmasının merkezi klima sistemi ile sağlandığı, odalarda sıcaklığın uygun olduğu ve doğal ışık aldığı gözlemlenmiştir.

52. Nezarethane odalarının aydınlatmasının, koridorlardaki floresan ve spot lambalar aracılığıyla sağlandığı görülmüştür. Ayrıca, odalarda içeriye doğal ışık girmesini sağlayan büyük pencereler bulunmaktadır.

53. Nezarethane koridorunda yangın merdiveni, yangın alarm sistemi ve yangın söndürme ekipmanlarının bulunduğu görülmüş, tüplerin bakımının yapılmış olduğu ve dolu vaziyette bulunduğu anlaşılmıştır.

54. Tutulanların yemeklerinin kumanya biçiminde Polisevi Şube Müdürlüğü yemek menüsünden karşılandığı, nezarethane görevlilerince günde üç öğün olarak dağıtımının yapıldığı, tutulanların isteğine göre diyet, vegan/vejetaryen ve çocukların özel beslenme ihtiyaçlarının önceliklendirildiği ve tutulanlar her istediğinde kendilerine kapalı pet şişe ve pet bardak olarak içme suyu verildiği ve tutulanların kantin veya markete erişimlerinin nezarethane sorumlularınca yerine getirildiği bilgisi paylaşılmıştır.

55. Nezarethaneye alınmadan önce ilgili kişilerin sağlık kontrolünden geçirildiği ve gerekli sağlık raporlarının aldırıldığı belirtilmiştir.

56. Tutulan çocukların ilaç kullanmaları gereken durumlarda, nezarethane personeli tarafından ilacın rapor ya da reçetesine göre çocuğa verildiği ve bu durumun tutanak altına alındığı bilgisi verilmiştir.

57. İlk yardım çantası ve acil müdahale için ekipman bulunmadığı anlaşılmıştır. Acil tıbbî müdahale gereken durumlarda, tutulanlara ilk müdahale yapabilecek tıbbi personel bulunmadığı, ancak tüm personelin ilk yardım eğitimi aldığı ve acil durumlarda 112 Acil Çağrı Merkezi aranarak ambulans çağrıldığı ve ambulansın gelme süresinin 5-7 dakika aralığında olduğu ifade edilmiştir.

58. Tutulanların üzerinden çıkan değerli eşya, para vb. eşyaların Şube Nöbetçi Memuru ve Nezarethane Nöbetçisi tarafından ayrı ayrı plastik poşetler içerisine konularak kilitli dolap içerisinde muhafaza edildiği, Şube Müdürlüğünde numaralı emanet eşya dolaplarının bulunduğu, eşyaların önceden üst arama tutanağında tespiti yapılmış bir şekilde muhafaza edildiği ve çıkış işlemleri esnasında kişilere imza karşılığı teslim edildiği ifade edilmiş olup dolapların kamera açısında olmadığı görülmüştür.

59. Nezarethanelerde tutulanlar ve yakınları için dilek ve şikâyet kutusunun bulunmadığı görülmüştür. Tutulanların dilek ve şikâyetlerini posta ve kurumsal e-posta adreslerine, telefon veya e-posta yoluyla 112 Acil Yardım hattına, Cumhurbaşkanlığı İletişim Merkezi (CİMER) sistemine, farklı kolluk birimine veya adli makamlara bizzat müracaat ederek yapabildiği ve şikâyet konusunun ivedilikle değerlendirilerek konusuna göre adli veya idari soruşturmaya konu olabildiği ifade edilmiştir.

60. Şube Müdürlüğünde 6'sı nezarethaneler kısmında 15'i diğer bölümlerde olmak üzere toplam 21 adet gece görüşlü ve ses kayıt özelliğini haiz güvenlik kamerası mevcuttur. Kameraları izlemek üzere sürekli bir personel görevlendirilmiş ve bu görev için ayrı bir yer

belirlenmiştir. Nezarethanede yer alan kameraların kayıtlarının en az 36 gün süreyle tutulabildiği belirtilmiş olup Ziyaret Heyetince nezarethanedeki kameraların 37 gün geriye dönük izlenebildiği, kamera kayıt süresinin kısa olduğu ve kör nokta olmadığı tespit edilmiştir. Kamera görüntülerinin geçmişe doğru izlenmesinde herhangi bir sorunla karşılaşılmamıştır. Kamera kayıtlarında elektrik kesintisi gibi teknik nedenlerle aksaklık yaşanması ihtimali karşısında hizmet binasında bulunan jeneratörün otomatik olarak devreye girdiği ve ayrıca dijital kayıt sistemi için güç kaynakları bulunduğu belirtilmiştir.

61. Nezarethane kayıt defteri incelendiğinde defterin eksiksiz bir şekilde tutulduğu, ancak görevli Cumhuriyet Savcısı tarafından son olarak 2023 yılının Mayıs ve Eylül aylarında incelendiği görülmüştür.

62. Şubede 3*2 m. ebatlarında 2 adet müdafî görüşme odası bulunmaktadır. Odaların görüşmelerin dışarıdan duyulmasını engelleyecek ölçüde, kapılarının kapatılabildiği ve birer adet masa ve sandalyeyi içerecek şekilde düzenlendiği görülmüştür.

63. Şubede 5.55*3,80 m. ebatlarında 2 adet ifade alma odası ve odalarda sesli ve görüntülü kayıt alma özelliğine sahip kamera bulunduğu ancak odanın duvarında görüntülü ve sesli kayıt alındığına ilişkin bilgilendirici bir panonun asılı olmadığı görülmüştür.

64. Nezarethane girişinde nezarethane talimatnamesinin asılı olduğu, ayrıca ihtiyaç halinde kullanılmak üzere Türkçe, İngilizce, Arapça, Rusça, Fransızca ve Almanca olmak üzere toplam 6 dilde Yakalama ve Gözaltına Alma Tutanağı Şüpheli ve Sanık Hakları Formu olduğu görülmüştür. Gözaltındaki alınan kişinin yabancı olması durumunda yakalama ve gözaltı yapan, tahkikatını yürüten ilgili birimler tarafından tercüman tahsis edildiği belirtilmiştir. Talimatname ve sanık hakları formu dışında broşür, kitapçık vb. bilgilendirici materyal bulunmadığı görülmüştür.

65. Kurumun son 5 yıl içerisinde TBMM İnsan Hakları İnceleme Komisyonu, İl İnsan Hakları Kurulu, barolar, sivil toplum kuruluşları gibi başkaca kurumlar tarafından ziyaret edilmediği belirtilmiştir.

66. Şubede 41'i erkek 6'sı kadın olmak üzere toplam 47 personel bulunmaktadır. Birimlere göre çalışma saatlerinin değişiklik gösterdiği, kayıp çocuk biriminin gündüz mesai saatleri içinde çalıştığı, adli birimin ise 24 saat esaslı olmak üzere 12-36 nöbet sistemi ile çalıştıkları öğrenilmiştir. Görevli personelin sivil kıyafetli olduğu gözlemlenmiştir. Şubede sürekli görev yapan bir sosyal çalışma görevlisi olmadığı, bir icapçı listesi oluşturulduğu ve ihtiyaç olduğunda listeden personelin çağırıldığı öğrenilmiştir.

67. Çocuk Şube Müdürlüğü personeline yönelik verilen hizmet içi eğitimlerin Emniyet Genel Müdürlüğü tarafından her yılın başında yapılan eğitim planlaması kapsamında Eğitim Şube Müdürlüğüne düzenlenen eğitimlerden oluştuğu bilgisi paylaşılmıştır.

C. Gürcükapı Şehit Abdulkadir Güngör Polis Merkezi Amirliği

68. Gürcükapı Şehit Abdulkadir Güngör Polis Merkezi Amirliği, Yakutiye Merkez İlçe Emniyet Müdürlüğüne bağlı olarak faaliyet gösteren polis merkezlerinden biri olup hizmet binası 1988 yılında inşa edilmiş ve aynı yıl faaliyete başlamıştır. Hizmet binasında son 1 yıl içinde dış kaplama yapıldığı ve tuvaletlerin yenilendiği belirtilmiştir. Amirlik, 325 m² lik bir alanda hizmet vermektedir.

69. Hem hizmet binasının hem de nezarethanelerin çok eski ve bakımsız olup fiziksel koşullar itibariyle elverişsiz durumda olduğu görülmüştür. Giriş katında 2 adet nezarethanelerin yanı sıra personel büroları, dinlenme odası, ifade alma ve avukat görüşme odası ile tuvalet ve banyo bulunmaktadır. Amirlik giriş kapısına göre nezarethaneler en arka bölümde bulunan tuvaletlere yakın kısımdadır. Nezarethane odalarının bulunduğu kısımda çok ağır ve nefes almayı güçleştiren bir koku olduğu tespit edilmiştir. Ayrıca, binanın depreme dayanıklı olup olmadığının bilinmediği personel tarafından ifade edilmiştir.

70. Nezarethane odalarının girişinde odanın hangi cinsiyet grubuna tahsis edildiğine ilişkin tabela bulunmamaktadır. Nezarethanelere kadın veya çocuk tutulan kabul edilmediği, bu kişilerin fiziksel koşulları iyi durumda olan Müdürlük bünyesindeki nezarethanelere yönlendirildiği belirtilmiştir.

71. Nezarethanede aynı koridora açılan 2 nezarethane odası bulunmaktadır. Ziyaret sırasında nezarethanelerde tutulan bulunmamaktadır. Amirlikte bulunan nezarethanelerin en, boy, yükseklik ve kapasitelerine ilişkin veriler aşağıdaki tabloda yer almaktadır. Odaların boyutlarının uluslararası mevzuata uygun olduğu anlaşılmıştır.

Odalar	En	Boy	Yükseklik	Kapasitesi
1 Nolu oda	3,2 m	3,1 m	2,7 m	3 kişi
2 Nolu oda	4,2 m	3,2 m	2,7 m	3 kişi

72. Odalarda yere sabitlenmiş oturma alanlarının olduğu, bunların yumuşak ve temizlenebilir bir malzeme ile kaplı olduğu ve tutulanların uyuması için uygun özellikte olduğu görülmüştür.

73. Nezarethane odalarında acil çağrı butonunun yer almadığı görülmüştür. Tutulanlarla iletişimin nezarethanede bulunan ilgili görevli memura tutulananın acil ihtiyaçlarını söylemek suretiyle yapıldığı belirtilmiştir.

74. Nezarethaneler, polis merkezinin giriş katında yer aldığından asansör ihtiyacı bulunmamaktadır. Bununla birlikte, makul düzenleme çerçevesinde engelli rampası bulunduğu görülmüştür.

75. İdarece; nezarethaneye alınan kişilere verilen battaniyelerin temiz ve poşetlenmiş şekilde depoda muhafaza edildiği ve yeterli sayıda olduğu, battaniyelerin tutulanlara nezarethaneye girişlerinde teslim edildiği, ortalama 3 ila 4 haftada bir kirli battaniyelerin yıkandığı, ortalama kullanım ve yıpranma durumuna göre 3 ile 6 ayda bir değişimi sağlanarak yenilerinin alındığı ifade edilmiştir. Ziyaret Heyetince, battaniyelerin temiz ve paketli şekilde muhafaza edildiği ve yeterli sayıda olduğu, tutulanların kendilerine zarar vermesinin önlenmesi amacıyla battaniye kenarlıklarının sökülmesi olduğu görülmüştür.

76. Tutulanların ibadet ihtiyaçları için yardımcı olduğu ve malzeme sağlandığı ifade edilmiş olup tutulanlara yönelik seccade gibi ürünlerin olduğu görülmüştür.

77. Nezarethanede tutulanlar için 2 adet tuvalet, 1 adet banyo ve 2 adet lavabo ve ayrıca engelliler için 1 adet tuvalet, banyo ve lavabo bulunduğu görülmüştür. Bu yerlerin günlük olarak temizliklerinin sağlandığı belirtilmiş olup ziyaret sırasında temiz olduğu gözlemlenmiştir.

78. Tutulanların duş ihtiyacı için banyoda 24 saat sıcak su hizmetinin sunulduğu ifade edilmiş, suyun sıcak aktığı, tutulanların duş ve diğer temizlik ihtiyacı için yeterli temizlik malzemesinin (sıvı sabun, tuvalet kâğıdı, havlu vb.) olduğu ve tutulanların kendilerine zarar vermemesi için banyoda gerekli fiziki düzenlemelerin yapıldığı görülmüştür.

79. Nezarethanelerin ve koridorların temizliğinin günlük olarak görevli personelce paspas atılmak ve temiz bezle silinmek suretiyle yapıldığı ve 3 ila 6 ay aralığında ilaçlanarak dezenfekte edildiği belirtilmiş olup ziyaret sırasında nezarethane odalarının, koridorların ve lavaboların temiz olduğu gözlemlenmiştir.

80. Nezarethanenin ısıtma, soğutma ve havalandırmasının merkezi klima sistemi ile sağlandığı, ziyaret sırasında nezarethane sıcaklığının uygun olduğu gözlemlenmiştir. Diğer taraftan nezarethanelerde havalandırma sisteminin çok iyi olmadığı gözlemlenmiştir.

81. Nezarethane odalarının aydınlatmasının, koridorlarda bulunan elektrikli floresan lamba aracılığıyla sağlandığı ve ışıklandırma için nezarethane iç kısımlarında parmaklıklı ve çift camlı açılmayan pencereler bulunduğu görülmüştür.

82. Nezarethane koridorunda yangın alarm sistemi ve yangın söndürme tüplerinin bulunduğu görülmüş, tüplerin bakımının yapılmış olduğu ve dolu vaziyette bulunduğu anlaşılmıştır.

83. Tutulanların yemeklerinin kumanya biçiminde Müdürlük tarafından temin edildiği, nezarethane görevlilerince günde üç öğün olarak dağıtımının yapıldığı, diyet menü tercihlerinin dikkate alındığı ve tutulanlar her istediğinde kendilerine içme suyu verildiği bilgisi paylaşılmıştır.

84. Nezarethaneye alınmadan önce ilgili kişilerin sağlık kontrolünden geçirildiği ve gerekli sağlık raporlarının aldırıldığı belirtilmiştir. Tutulanların ilaç kullanmaları gereken durumlarda, tutulanlar veya yakınlarından temin edilen ilaçların nezarethane personeli tarafından kullanım sıklığı ve rapor durumuna göre tutulana verildiği ve bu durumun tutanak altına alındığı bilgisi verilmiştir.

85. Acil tıbbî müdahale gereken durumlarda, tutulanlara ilk müdahale yapabilecek tıbbi personel bulunmadığı, ancak tüm personelin ilk yardım eğitimi aldığı ve acil durumlarda 112 Acil Çağrı Merkezi aranarak ambulans çağrıldığı ifade edilmiştir.

86. Tutulanların üzerinden çıkan değerli eşya, para vb. eşyaları koyabilecekleri emanet dolaplarının bulunduğu ve dolapların kamera açısında olduğu görülmüştür.

87. Polis Merkezinin ana giriş kısmı bekleme alanında tüm vatandaşların erişebileceği bölümde dilek ve şikâyet kutusu bulunduğu görülmüştür. Amirlik İdaresi tarafından son 1 yıl içerisinde herhangi bir talep ve şikâyet olmadığı belirtilmiştir.

88. Nezarethanede 2 milyon piksel gece görüşü özelliğini haiz 20 adet kamera olduğu ve bu kameraların kayıtlarının ortalama 45 gün süreyle tutulabildiği belirtilmiş olup Ziyaret Heyetince nezarethanedeki kameraların 50 gün geriye dönük izlenebildiği ve kör nokta olmadığı tespit edilmiştir. Kamera görüntülerinin geçmişe doğru izlenmesinde herhangi bir sorunla karşılaşılmamıştır. Kamera kayıtlarında elektrik kesintisi gibi teknik nedenlerle aksaklık yaşanması ihtimali karşısında Amirlikte bulunan jeneratörün devreye girdiği belirtilmiştir.

89. Kameralardan 2 tanesinin nezarethaneleri, diğerlerinin ise Amirlik iç kısım, koridor, bürolar ve Amirlik dış kısmı gösterdiği görülmüştür. Kameraları sürekli izleyen bir personel bulunduğu ve grup amirliği personeli tarafından giriş kısmında bulunan kabul alanında sırayla ve dış görev (nöbet, adliyeye veya hastaneye adam sevki vb.) olmadığı anlarda izleme

yapıldığı belirtilmiştir. Personelin kameraları izlemeyebilmesi için özel bir yer tahsis edilmediği görülmüştür.

90. Tutulan bilgilerinin nezarethane defterine kayıt altına alındığı ve ayrıca Polnet-4 ekip Projesi içerisinde bulunan nezarethane/gözaltı modülüne girişinin sağlandığı ifade edilmiştir. Nezarethane kayıt defteri incelendiğinde defterin eksiksiz bir şekilde tutulduğu, ancak görevli Cumhuriyet Savcısı tarafından defterin son olarak 2023 yılının Mayıs ve Eylül aylarında incelendiği görülmüştür.

91. Nezarethanede 1 adet ifade alma odası bulunduğu, odada sesli ve görüntülü kayıt alma özelliğine sahip kamera bulunduğu ve odanın duvarında görüntülü ve sesli kayıt alındığına ilişkin bilgilendirici bir panonun asılı olduğu görülmüştür. Amirlik fiziki koşullarının yetersizliği nedeniyle ihtiyaç halinde diğer bürolarda da ifade alındığı ve bu bürolarda da kamera sistemi bulunduğu belirtilmiştir.

92. Nezarethanede 1 adet müdafî görüşme odası bulunmaktadır. Odanın görüşmelerin dışarıdan duyulmasını engelleyecek ölçüde, kapının kapatılabildiği ve bir adet masa ve sandalyeyi içerecek şekilde düzenlendiği görülmüştür.

93. Nezarethane girişinde nezarethane talimatnamesinin asılı olduğu, ayrıca ihtiyaç halinde kullanılmak üzere Türkçe, İngilizce, Arapça, Rusça, Fransızca ve Almanca olmak üzere toplam 6 dilde Yakalama ve Gözaltına Alma Tutanağı Şüpheli ve Sanık Hakları Formu olduğu görülmüştür. Talimatname ve sanık hakları formu dışında broşür, kitapçık vb. bilgilendirici materyal bulunmadığı görülmüştür.

94. Kurumun son 5 yıl içerisinde TBMM İnsan Hakları İnceleme Komisyonu, İl İnsan Hakları Kurulu, barolar, sivil toplum kuruluşları gibi başkaca kurumlar tarafından ziyaret edilmediği belirtilmiştir.

95. Amirlikte toplam 107 personelin görev yaptığı; 51'inin polis olduğu ve 51'inin bekçi olduğu öğrenilmiştir.

96. Personele temel eğitim kursu verildiği, ayrıca Polis Merkezi Amiri tarafından ortalama yılda bir yeni gelen personele 5 günü "*İnsan Hakları*" konularında olmak üzere eğitim düzenlendiği belirtilmiştir.

D. Gölbaşı Şehit Zekai Aktaş Polis Merkezi Amirliği

97. Gölbaşı Şehit Zekai Aktaş Polis Merkezi Amirliği, Yakutiye Merkez İlçe Emniyet Müdürlüğüne bağlı olarak faaliyet gösteren polis merkezlerinden biri olup hizmet binası 2002

yılında inşa edilmiş ve aynı yıl faaliyete başlamıştır. Yaklaşık 22 yıllık süre zarfında binada boya, onarım, eskiyen bölümlerin yeniden tefriş edilmesi, çevre düzenlemeleri gibi çok sayıda tadilat ve yenileme çalışmalarının belirli aralıklarla yapıldığı belirtilmiştir. Amirlik, 2 katlı olarak toplam 3000 m² alan içerisinde hizmet vermektedir. Binanın her katı 240 m² olmak üzere toplam 480 m² kapalı alana sahiptir ve ayrıca 80 m²'den oluşan toplam üç eklentisi bulunmaktadır.

98. Nezarethaneler, Amirlik giriş katında yer almaktadır. Bu katta ayrıca personel büroları, bekleme odası, ifade alma ve avukat görüşme odası ile tuvalet ve banyo bulunmaktadır.

99. Nezarethane odalarının girişinde odanın hangi cinsiyet grubuna tahsis edildiğine ilişkin tabela bulunmaktadır. Nezarethanelere engelli, hasta veya çocuk tutulmanın yanı sıra kadın tutulmanın da kabul edilmediği, bu kişilerin fiziksel koşulları iyi durumda olan Müdürlük bünyesindeki nezarethanelere yönlendirildiği belirtilmiştir.

100. Nezarethanede aynı koridora açılan 2 nezarethane odası bulunmaktadır. Ziyaret sırasında nezarethanelerde tutulan bulunmamaktadır. Amirlikte bulunan nezarethanelerin en, boy, yükseklik ve kapasitelerine ilişkin veriler aşağıdaki tabloda yer almaktadır. Odaların boyutlarının uluslararası mevzuata uygun olduğu anlaşılmıştır.

Odalar	En	Boy	Yükseklik	Kapasitesi
Erkek Nezarethanesi	3,1 m	4,5 m	2,9 m	3 kişi
Kadın Nezarethanesi	2,3 m	4,5 m	2,9 m	3 kişi

101. Odalarda yere sabitlenmiş oturma alanlarının olduğu, bunların yumuşak ve temizlenebilir bir malzeme ile kaplı olduğu ve tutulanların uyuması için uygun özellikte olduğu görülmüştür.

102. Nezarethane odalarında acil çağrı butonunun yer almadığı görülmüştür. Amirlik tarafından nezarethaneler ve görevlilerin bulunduğu alanların çok yakın duyulabilen mesafe olduğu ve seslenme yöntemi ile iletişim sağlandığı belirtilmiştir.

103. Amirlik giriş kapısında makul düzenleme çerçevesinde engelli rampası bulunmakta ancak nezarethaneler, Amirlik giriş katında yer aldığından asansör ihtiyacı bulunmamaktadır.

104. Nezarethaneye alınan kişilere verilen battaniyelerin nezarethane odalarında bulunan oturma yerlerinin üzerinde hazır tutulduğu görülmüştür. Ziyaret Heyetince, battaniyelerin genel olarak temiz ve yeterli sayıda olduğu değerlendirilmekle birlikte tutulanların kendilerine zarar vermesinin önlenmesi amacıyla battaniye kenarlıklarının

sökülmemiş olduğu görülmüştür. Nezarethane dışında battaniye gibi malzemelerin depoda saklanmakta olduğu görülmüş, Amirlik tarafından bunların maksimum 15 gün aralıkla yıkatılıp eskime durumlarına göre yenisi ile değiştirildiği ifade edilmiştir.

105. Tutulanların ibadet ihtiyacının Amirliğin üst katında bulunan mescitte sağlandığı ifade edilmiş olup mescitte gerekli malzemelerin mevcut olduğu görülmüştür.

106. Nezarethanede kadın ve erkekler için ayrı tuvalet ile birlikte tutulanların duş alabilecekleri banyo bulunmaktadır. Kadın tuvaletinde 1 adet lavabonun ve erkek tuvaletinde 2 adet lavabonun mevcut olduğu görülmüştür. Amirlik tarafından lavaboların yetersiz olması durumlarında binanın ikinci katında bulunan 2 lavabo ve 2 bölmeli tuvaletin de kullandırıldığı belirtilmiştir. Tuvaletlerde sıvı el sabunu ve kâğıt havlu gibi malzemelerin bulunduğu görülmüştür. Amirlik tarafından günlük olarak lavabo, tuvalet ve banyoda temizliğin her saat başı temizlik görevlilerince düzenli ve kontrollü olarak yapıldığı ve 24 saat sıcak su imkânının olduğu bilgisi verilmiş olup ziyaret sırasında sıcak suyun aktığı tespit edilmiştir. Banyoda duvara monte duş başlığı olduğu ve banyonun ayna, cam gibi kesici eşyalardan arındırıldığı görülmüştür. Nezarethanelerin bulunduğu alanda engelli kullanımına uygun tuvalet ile tutamaç bulunduğu görülmüştür.

107. Nezarethanelerin temizliğinin temizlik personeli tarafından boş ve doluluk durumlarına göre gün içerisinde belirli saat aralıklarında rutin olarak yapıldığı ve periyodik olarak ilaçlanarak dezenfekte edildiği bilgisi paylaşılmıştır. Boş nezarethaneler için sabah ve akşam olmak üzere 2 kere ve dolu nezarethaneler için giriş ve çıkışlarda ayrıca ek temizlik yapıldığı belirtilmiştir. Ziyaret sırasında nezarethane odalarının, koridorların ve lavaboların temiz olduğu gözlemlenmiştir.

108. Nezarethane odalarının aydınlatmasının, koridorlardaki floresan ve spot lambalar aracılığıyla sağlandığı görülmüş ancak doğal aydınlatma pencerelerinden odalara yeterince doğal ışık girmediği gözlemlenmiştir.

109. Nezarethane odalarında havalandırmanın doğal yollardan gerçekleştirildiği görülmüştür.

110. Nezarethanenin ısıtmasının koridorda ve nezarethanelere yakın konumda olan kalorifer petekleri ile sağlandığı ve odalarda sıcaklığın uygun olduğu gözlemlenmiştir.

111. Nezarethane koridorunda yangın söndürme tüplerinin bulunduğu görülmüş, tüplerin bakımının yapılmış olduğu ve dolu vaziyette bulunduğu anlaşılmıştır. Diğer taraftan yangın alarm sistemi olmadığı ve Amirlik binasının 2 katlı olması nedeniyle yangın merdiveni bulunmadığı görülmüştür.

112. Tutulanların yemeklerinin kumanya biçiminde Polisevi Şube Müdürlüğü yemek menüsünden karşılandığı, nezarethane görevlilerince günde üç öğün olarak dağıtımının yapıldığı, diyet menü tercihlerinin dikkate alındığı ve tutulanlar her istediğinde kendilerine içme suyu verildiği bilgisi paylaşılmıştır.

113. Nezarethaneye alınmadan önce ilgili kişilerin sağlık kontrolünden geçirildiği ve gerekli sağlık raporlarının aldırıldığı belirtilmiştir. Tutulanların ilaç kullanmaları gereken durumlarda, tutulanlar veya yakınlarından temin edilen ilaçların nezarethane personeli tarafından kullanım saat, rapor ve reçete şartlarına göre tutulana verildiği ve bu durumun tutanak altına alındığı bilgisi verilmiştir.

114. İlk yardım için gerekli malzemelerin Merkez binasında olmadığı öğrenilmiş, araçtan getirilen malzemelerin yenilenmesi gerektiği anlaşılmıştır. Acil tıbbî müdahale gereken durumlarda, tutulanlara ilk müdahale yapabilecek tıbbi personel bulunmadığı, ancak personelin ilk yardım eğitimi aldığı, acil durumlarda 112 Acil Çağrı Merkezi aranarak ambulans çağrıldığı ve ciddi rahatsızlıklarda ise Cumhuriyet Savcısına bilgi verilmek koşuluyla hastaneye sevk işleminin gerçekleştirildiği ifade edilmiştir.

115. Tutulanların üzerinden çıkan değerli eşya, para vb. eşyaları koyabilecekleri emanet dolaplarının bulunduğu, eşyaların önceden üst arama tutanağında tespiti yapılmış bir şekilde muhafaza edildiği ve çıkış işlemleri esnasında imza karşılığı tutulanlara teslim edildiği ifade edilmiş olup dolapların kamera açısında olduğu görülmüştür.

116. Amirlik girişi nezarethaneler ana kapısı önünde tüm vatandaşların erişebileceği dilek ve şikâyet kutusu ile kâğıt ve kalem bulunduğu görülmüştür. Amirlik İdaresi tarafından son 1 yıl içerisinde herhangi bir talep ve şikâyet olmadığı, şikâyet olduğu durumlarda da Savcılıklar kanalı ile veya CİMER müracaatı ile şikâyetlerin işletebildiği belirtilmiştir.

117. Nezarethane içi, koridorlar ve Amirlik dışını gösteren gece görüşü özelliğini haiz toplam 26 kamera olduğu ve bu kameraların kayıtlarının ortalama 55 gün süreyle saklanabildiği belirtilmiş olup Ziyaret Heyetince nezarethanedeki kameraların 58 gün geriye dönük izlenebildiği ve kör nokta olmadığı tespit edilmiştir. Kamera görüntülerinin geçmişe doğru izlenmesinde herhangi bir sorunla karşılaşılmamıştır. Kamera kayıtlarında elektrik kesintisi gibi teknik nedenlerle aksaklık yaşanması ihtimali karşısında Amirlikte bulunan jeneratörün devreye girdiği belirtilmiştir.

118. Nezarethane kayıt defteri incelendiğinde defterin eksiksiz bir şekilde tutulduğu, ancak görevli Cumhuriyet Savcısı tarafından son olarak 2023 yılının Mayıs ve Eylül aylarında incelendiği görülmüştür.

119. Nezarethanede 2 masa ve koltuklardan müteşekkil 1 adet müdafî görüşme odası olduğu görülmüş odada kamera ve dinleme sistemi bulunmayıp perdeli, dışardan izlenebilen ve dinlenebilen özelliklerle izole edildiği anlaşılmıştır.

120. Nezarethanede 2 adet ifade alma odası ve odalarda sesli ve görüntülü kayıt alma özelliğine sahip kamera bulunduğu ancak odanın duvarında görüntülü ve sesli kayıt alındığına ilişkin bilgilendirici bir panonun asılı olmadığı görülmüştür.

121. Nezarethane girişinde Nezarethane Talimatnamesinin asılı olduğu, ayrıca ihtiyaç halinde kullanılmak üzere Türkçe, İngilizce, Arapça, Rusça, Fransızca ve Almanca olmak üzere toplam 6 dilde Yakalama ve Gözaltına Alma Tutanağı Şüpheli ve Sanık Hakları Formu olduğu görülmüştür. Talimatname ve sanık hakları formu dışında broşür, kitapçık vb. bilgilendirici materyal bulunmadığı görülmüştür.

122. Kurumun son 5 yıl içerisinde TBMM İnsan Hakları İnceleme Komisyonu, İl İnsan Hakları Kurulu, barolar, sivil toplum kuruluşları gibi başkaca kurumlar tarafından ziyaret edilmediği belirtilmiştir.

123. Amirlikte 5 kadın ve 70 erkek olmak üzere toplam 75 personel görev yapmaktadır. Personele çeşitli hizmet içi eğitimlerin yanı sıra “*İnsan Hakları*” eğitimi verildiği ve insan hakları konularında seminerler düzenlendiği öğrenilmiştir.

III. DEĞERLENDİRME VE TAVSİYELER

A. DEĞERLENDİRME

124. TİHEK’in UÖM kapsamında yürüttüğü faaliyetlerinin temeli ziyaret edilen kurumlarla pozitif yönde geliştirilecek iletişim doğrultusunda iş birliği esasına dayanmaktadır. Erzurum İl Emniyet Müdürlüğü tarafından, Ziyaret Heyetinin bütün bölümlere bekletilmeksizin erişimi sağlanmıştır. Bu çerçevede, hem Müdürlük bünyesindeki şube müdürlüklerine bağlı nezarethanelerde hem de ziyaret edilen Gürcükapı Şehit Abdulkadir Güngör ve Gölbaşı Şehit Zekai Aktaş Polis Merkezi Amirliklerinde görevli personelin ziyaret esnasında gösterdiği iş birliğine açık tutumları Ziyaret Heyeti tarafından memnuniyetle karşılanmıştır.

125. Öte yandan, Müdürlük bünyesindeki Asayiş, TEM, KOM ve Narkotik Suçlarla Mücadele Şube Müdürlükleri tarafından ortak olarak kullanılan nezarethanelerde tutulan 4 kişi

ile gerçekleştirilecek görüşmelerde Ziyaret Heyeti tarafından, hem tarafı olduğumuz OPCAT¹⁰ hem de 6701 sayılı Kanun¹¹ ve bu Kanuna dayanılarak çıkarılan Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu Kanununun Uygulanmasına İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik hükümleri¹² uyarınca Heyetin tutulanlarla birebir ve personel olmaksızın özel görüşmeler yapma yetkisi hatırlatılmış olmasına rağmen, Merkez personeli tarafından güvenlik gerekçesiyle Heyete özel görüşme imkânı tanınmamış olup görüşmeler sırasında Merkez personeli tutulanların göremeyeceği ancak onları duyabilecekleri bir mesafede görüşmeleri takip etmiştir.

B. TAVSİYELER

1. Önceki Ziyarete Verilen Tavsiyelerin Takibi Bağlamında Tespit ve Gözlemler

126. TİHEK tarafından 13.09.2018 tarihinde Erzurum Emniyet Müdürlüğü ve Erzurum Adliyesi Nezarethanelerine bir ziyaret düzenlenmiştir.¹³ Ziyarete ilişkin gözlem ve tavsiyeler 2018/19 sayılı rapor ile kamuoyuna duyurulmuştur.¹⁴

¹⁰ OPCAT Madde 14: “1. ... bu Protokolün Tarafı Devletler, Önleme Alt Komitesine: Madde 4’de tanımlanan alıkonulma yerlerinde özgürlüklerinden yoksun bırakılarak tutulan kişilerin sayısına ve bunun yanı sıra, alıkonulma yerlerinin sayısına ve nerede olduğuna dair bütün bilgiyi sınırsız şekilde edinebilmesini; Bu durumdaki kişilere yapılan muameleye ve bunun yanı sıra bu kişilerin alıkonulma koşullarına dair bütün bilgiyi sınırsız şekilde edinebilmesini; Aşağıdaki paragraf 2 hükmü saklı kalarak, bütün alıkonulma yerlerine ve bu yerlerin eklenti ve bölümlerine sınırsız şekilde girebilmesini; **Özgürlüklerinden yoksun bırakılan kişilerle tanık/(bir başka kişi) olmaksızın şahsen/(bizzat) yahut gerekli görüldüğünde bir çevirmen bulundurarak** ve ayrıca, Önleme Alt Komitesinin konuya ilişkin olarak bilgi sağlayabileceği kanaatine vardığı herhangi bir başka kişi ile, özel görüşme yapabilme olanağına sahip olmasını; Ziyaret etmek istediği yerleri ve görüşme yapmak istediği kişileri seçme/(belirleme) özgürlüğüne sahip olmasını; sağlamayı/(tanımayı) taahhüt ederler.”

¹¹ 6701 sayılı Kanun Madde 9/2: “Kamu kurum ve kuruluşları ile görevliler, birinci fıkranın (j) bendi kapsamındaki **ziyaretler sebebiyle gerekli yardım ve kolaylığı** göstermek zorundadır.”

¹² Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu Kanununun Uygulanmasına İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik Madde 95/2: “İlgili tüm kamu kurum ve kuruluşları ile görevliler, ulusal önleme mekanizması kapsamında gerçekleştirilen ziyaretler, inceleme ve araştırmaların gerektirdiği yardım ve kolaylığı göstermek zorundadır. Bu kapsamda ulusal önleme mekanizmasının;

a) Alıkonulma yerlerinin sayısı, türü, özellikleri ve nerede bulunduğuna ilişkin bilgileri edinebilmesini,

b) Alıkonulma yerlerinde tutulan kişilerin sayısı, yapılan muamele dâhil kişilerin alıkonulma koşullarına ilişkin bilgileri edinebilmesini,

c) Bütün alıkonulma yerlerine ve bu yerlerin eklenti ve bölümlerine girebilmesini,

ç) **Özgürlüklerinden mahrum bırakılan kişilerle ve bilgi sağlayabileceği düşünülen ilgili diğer kişilerle tanık bulunmaksızın doğrudan doğruya ve gerekli görüldüğünde bir çevirmen eşliğinde şahsen özel görüşme yapabilmesini,**

d) Ziyaret etmek istediği yerleri ve görüşme yapmak istediği kişileri seçebilme özgürlüğüne sahip olmasını,

e) Alıkonulma yerlerine, işkence, kötü muamele ve gayriinsani veya küçük düşürücü davranış ve cezaları önlemeyi amaçlayan broşür, belge asma, Kurum tarafından hazırlanan her türlü belgenin alıkonulanlara dağıtılmasını sağlamakla yükümlüdürler.”

¹³ Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurulunun 2018-07 sayılı kararı ve 10.09.2018 tarihli Başkanlık oluru üzerine düzenlenen ziyaret.

¹⁴ Bkz. TİHEK, Erzurum Emniyet Müdürlüğü ve Erzurum Adliyesi Nezarethaneleri Ziyareti Raporu; <https://www.tihek.gov.tr/public/images/kararlar/BEE59D.pdf>

127. Kuruma daha önce verilen tavsiyelerin yerine getirilmesine ilişkin tespitler aşağıdaki tabloda yer almaktadır.

TAVSİYELER	TAVSİYE VERİLEN KURUM / YERİNE GETİRİLME	AÇIKLAMA
Nezarethane ve ilgili bölümlerin yapımında inşaat projesinde, buraların yönetim ve denetim açılarından uygun yerde konumlandırılmaları,	Emniyet Genel Müdürlüğü ve Erzurum İl Emniyet Müdürlüğü	Daha önceki ziyarette farklı binalarda hizmet veren şube müdürlüklerine bağlı nezarethanelerin 2019 yılında inşa edilen ve 2019 yıl sonu itibariyle hizmete giren Müdürlük hizmet binasına taşındığı anlaşılmıştır. Yeni hizmet binasının fiziksel koşullarının iyi olduğu ve nezarethane ve diğer bölümlerin yapımında yönetim ve denetim açılarından uygun yerde konumlandırılmalarına riayet edildiği gözlemlenmiştir.
	Yerine getirildi	
Engelli bireyler açısından erişilebilir yapı standartlarına uygun tasarlanmaları,	Emniyet Genel Müdürlüğü ve Erzurum İl Emniyet Müdürlüğü	Yeni yapılan bina içinde makul düzenleme çerçevesinde engelli rampasının yanı sıra asansörün bulunduğu ve nezarethanelere erişimin bu asansörler aracılığıyla sağlandığı, ayrıca nezarethanelerde engelli tutulanlar için özel tuvalet ve lavabolar ile sarı kabartmalı şerit
	Yerine getirildi	

		işaret levhalarının olduğu görülmüştür.
Yeterli havalandırma, aydınlatma ve mahremiyete uygun şekilde kadınlar ve erkekler için ayrı bölümlerde tuvalet/banyo bulunması,	Emniyet Genel Müdürlüğü ve Erzurum İl Emniyet Müdürlüğü	Nezarethanelerin ısıtma, soğutma ve havalandırmasının merkezi klima sistemi ile sağlandığı görülmüş ve uluslararası standartlara uygun olduğu değerlendirilmiştir.
	Yerine getirildi	Ziyaret sırasında mahremiyete uygun şekilde kadın ve erkek nezarethanelerinin ayrıştırıldığı ve kadınlar ve erkekler için ayrı bölümlerde tuvalet/banyo bulunduğu gözlemlenmiştir.
Hijyenik açıdan battaniye yıkama sıklığının artırılması ve her bir kişiye ilk girişinde temiz battaniye verilmesi,	Erzurum İl Emniyet Müdürlüğü	Battaniyelerin kapalı bir dolapta muhafaza edilmesine rağmen, tutulanlara nezarethaneye girişlerinde teslim edilmediği ve nezarethane odalarında bulunan oturma yerlerinin üzerinde hazır tutulduğu görülmüştür. Nitekim Ziyaret Heyetince kamera kayıtlarında yapılan izlemelerde de nezarethaneye yeni giriş yapan tutulanların burada bulunan mevcut battaniyeleri kullandığı görülmüştür. Diğer taraftan battaniyelerin 30 günde bir Polisevi Şube Müdürlüğü tarafından yıkandığı ve ortalama kullanım durumuna ve yıpranma
	Kısmen yerine getirildi	

		durumuna göre 3 ile 6 ayda bir değişimi sağlanarak yenilerinin alındığı bilgisi paylaşılmıştır.
Nezarethanelerdeki oturma alanlarının bazılarının silinebilir kumaştan bazılarının ise pamuklu kumaştan yapılmış şilte ile kaplı ve silinebilir özellikte olmadığı ve bu alanların kirli ve tozlu olduğu dikkate alınarak bu yerlerdeki nezarethane oturma alanlarında imkânlar dâhilinde iyileştirmeler yapılması,	Erzurum İl Emniyet Müdürlüğü ve Gürcükapı Şehit Abdulkadir Güngör Polis Merkezi Amirliği	Erzurum İl Emniyet Müdürlüğü bünyesindeki her bir nezarethane odasında ve Gürcükapı Şehit Abdulkadir Güngör Polis Merkezi Amirliği nezarethanelerinde yere sabitlenmiş, yumuşak ve silinebilir (temizlenebilir) bir sünger olduğu, tutulanların uyuması için uygun özellikte ve temiz olduğu görülmüştür.
	Yerine getirildi	
KOM, Narkotik Suçlarla Mücadele ve TEM Şube Müdürlüğü tarafından ortak kullanılan nezarethanelerde havalandırma sisteminin olmadığı dikkate alınarak tüm şubelerin taşınması öngörülen yeni hizmet binasında yeterli havalandırma sisteminin kurulması,	Erzurum İl Emniyet Müdürlüğü	Ortak kullanım alanlarının ve nezarethanenin havalandırmasının merkezi klima sistemi ile sağlandığı öğrenilmiş olup bu yerlerin havadar olduğu gözlemlenmiştir.
	Yerine getirildi	
Müdahale gerektiren herhangi bir durumun (sağlık problemi, intihar girişimi, kişiler arasında şiddet, taciz olayları vb.) kolaylıkla takip edilebilmesi açısından kamera açılarının nezarethane demir	Çocuk Şube Müdürlüğü ve Gürcükapı Şehit Abdulkadir Güngör Polis Merkezi Amirliği	Çocuk Şube Müdürlüğü ve Gürcükapı Şehit Abdulkadir Güngör Polis Merkezi Amirliği'nde nezarethaneler kısmını gösteren kameralar

parmaklıkları tarafından engellemeyecek şekilde yerleştirilmesi,	Yerine getirildi	incelenmiş olup kör nokta olmadığı tespit edilmiştir.
İfade alınan yerlerde, sürekli kayıta olan bir kamera bulunması, ifade alma sürecinin baştan sona ulusal mevzuata ve uluslararası standartlara uygunluğunun temin edilebilmesi ve anılan sürecin tümüyle denetlenebilir olması bakımından önem arz ettiğinden bu alanlara kamera sisteminin kurulması,	Erzurum İl Emniyet Müdürlüğü	Ortak kullanılan kadın ve erkek nezarethanelerinde birer adet ifade alma odası bulunduğu ve odada sesli ve görüntülü kayıt alma özelliğine sahip kamera bulunduğu görülmüştür. Ancak nezarethane katında bulunan ifade edilme odasının, ifade alma amacıyla kullanılmadığı, binada Asayiş Şube Müdürlüğü'nün katında bulunan ifade alma odasının kullanıldığı belirtilmiştir.
	Kısmen yerine getirildi	
Polis merkezinde büro olarak da kullanılan avukat görüşme odasının münhasıran bu amaçla kullanılması,	Gölbaşı Şehit Zekai Aktaş Polis Merkezi Amirliği	Nezarethanede 2 masa ve koltuklardan müteşekkil 1 adet müdafî görüşme odası olduğu görülmüş olup odanın münhasıran bu amaçla kullanıldığı anlaşılmıştır.
	Yerine getirildi	
Tutulanların güvenliğini ve fiziksel bütünlüğünü sağlama sorumluluğu ve kişilerin kendilerine zarar verme ihtimalini	Erzurum İl Emniyet Müdürlüğü, Gürcükapı Şehit	Banyoda tutulanların kendilerine zarar vermemesi için duvara monte duş başlığının olduğu ve banyonun ayna, cam gibi kesici

önlemek amacıyla duş başlıklarının tercihen plastik ve spiral hortumsuz şekilde duvara monte edilmesi ve battaniye kenarlarındaki iplerin çıkarılması,	Abdulkadir Güngör Polis Merkezi Amirliği ve Gölbaşı Şehit Zekai Aktaş Polis Merkezi Amirliği	eşyalardan arındırıldığı görülmüştür. Gölbaşı Şehit Zekai Aktaş Polis Merkezi Amirliği hariç ziyaret edilen tüm nezarethanelerde tutulanların kendilerine zarar vermesinin önlenmesi amacıyla battaniye kenarlıklarının sökülmesi görülmüştür.
	Kısmen yerine getirildi	

128. Yukarıdaki açıklamalar çerçevesinde önceki ziyarete ilişkin Erzurum İl Emniyet Müdürlüğü nezarethanelerinde yer alan battaniyelerin kapalı bir dolapta muhafaza edilmesine rağmen, tutulanlara nezarethaneye girişlerinde teslim edilmediği ve nezarethane odalarında bulunan oturma yerlerinin üzerinde hazır tutulduğu görülmüştür. Diğer taraftan battaniye yıkama sıklığının artırıldığı ve battaniyelerin temiz olduğu dikkate alınarak tavsiyenin kısmen yerine getirildiği anlaşılmıştır. Ortak kullanılan kadın ve erkek nezarethanelerinde birer adet ifade alma odası bulunduğu ve odada sesli ve görüntülü kayıt alma özelliğine sahip kamera bulunduğu ve bu sayede ifade alınan yerlerde sürekli kayıta olan bir kamera bulunduğu anlaşılmıştır. Ancak nezarethane katında bulunan ifade edilme odasının, ifade alma amacıyla kullanılmadığı, binada Asayiş Şube Müdürlüğü'nün katında bulunan ifade alma odasının kullanılması dikkate alınarak tavsiyenin kısmen yerine getirildiği anlaşılmıştır. Tutulanların kendilerine zarar verme ihtimalini önlemek amacıyla battaniye kenarlarındaki iplerin çıkarılması gerekmektedir. Gölbaşı Şehit Zekai Aktaş Polis Merkezi Amirliği hariç ziyaret edilen tüm nezarethanelerde tutulanların kendilerine zarar vermesinin önlenmesi amacıyla battaniye kenarlıklarının sökülmesi olduğu görülmüş olup tavsiyenin kısmen yerine getirildiği tespit edilmiştir. Diğer tavsiyelerin ise yerine getirildiği gözlemlenmiştir.

2. Erzurum İl Emniyet Müdürlüğüne Tavsiyeler

129. Ortak olarak kullanılan nezarethane odalarından birinin üst tavanında ve alt zemininde küf ve su akıntısı nedeniyle oluşan leke ve rutubet sorununun çözülmesi için başkaca tedbirler alınması,

130. Nezarethane odalarına acil çağrı butonu yerleştirilmesi,

131. Ortak olarak kullanılan nezarethanede binanın kuzey/kuzey doğu kısmında kalan nezarethane odalarının ısısını yükseltecek önlemler alınması ve uygun önlemler alınana kadar bu odalarda tutulan barındırılmaması,

132. Nezarethanede tutulanların ibadet ihtiyacına yönelik seccade gibi ürünlerin barındırılması,

133. Ziyaret edilen tüm nezarethanelerdeki battaniyelerin kapalı bir dolapta muhafaza edilip kişilere nezarethaneye girişlerinde teslim edilmesi ve kişi çıktığında kullandığı battaniyenin mutlaka yıkanması,

134. Emanet eşya dolaplarının kamera açısında olmasının sağlanması,

135. Nezarethanelerde tutulanlar ve yakınları için dilek ve şikâyet kutusunun uygun bir bölüme yerleştirilmesi,

136. Nezarethanelerdeki kamera kayıt sürelerinin uzatılması,

137. Nezarethane defterlerinin içeriğine göre uygun zamanlarda doldurulması,

138. Müdafî görüşme odasının içeride yapılan görüşmelerin dışarıdan duyulamayacak ve görülemeyecek bir yapıda yeniden düzenlenmesi,

139. Müdürlüğün ve Polis Merkezi Amirliklerinin TBMM İnsan Hakları İnceleme Komisyonu, İl İnsan Hakları Kurulu, barolar, sivil toplum kuruluşları gibi başkaca kurumlar tarafından ziyaret edilmesi için girişimlerde bulunulması

hususları tavsiye edilmektedir.

3. Çocuk Şube Müdürlüğüne Yönelik Tavsiyeler

140. Nezarethane odalarındaki oturma alanının yumuşak ve temizlenebilir bir malzeme ile kaplanması,

141. Nezarethane odalarına acil çağrı butonu yerleştirilmesi,

142. Nezarethanede tutulanların ibadet ihtiyacına yönelik seccade gibi ürünlerin barındırılması,

143. Ziyaret edilen tüm nezarethanelerdeki battaniyelerin kapalı bir dolapta muhafaza edilip kişilere nezarethaneye girişlerinde teslim edilmesi ve kişi çıktığında kullandığı battaniyenin mutlaka yıkanması,

144. Nezarethane banyo ve tuvaletine engelliler için tutamaç eklenmesi,

145. İlk yardım için gerekli malzemelerin standartlara uygun şekilde temin edilmesi,

146. Emanet eşya dolaplarının kamera açısında olmasının sağlanması,

147. Nezarethanelerde tutulanlar ve yakınları için dilek ve şikâyet kutusunun uygun bir bölüme yerleştirilmesi,

148. Nezarethanelerdeki kamera kayıt sürelerinin uzatılması,

149. Şube Müdürlüğünün TBMM İnsan Hakları İnceleme Komisyonu, İl İnsan Hakları Kurulu, barolar, sivil toplum kuruluşları gibi başkaca kurumlar tarafından ziyaret edilmesi için girişimlerde bulunulması,

150. Şube Müdürlüğünde sürekli görev yapacak sabit bir sosyal çalışma görevlisinin sağlanması

hususları tavsiye edilmektedir.

4. Gürcükapı Şehit Abdulkadir Güngör Polis Merkezi Amirliğine Yönelik Tavsiyeler

151. Fiziksel koşullar itibariyle elverişsiz ve bakımsız durumda olan hizmet binasının nezarethanelerde olması gereken uluslararası standartları karşılayacak yeni bir binaya taşınması için girişimlerde bulunulması,

152. Nezarethane odalarının bulunduğu kısımda tespit edilen ağır ve nefes almayı güçleştiren kokunun önlenmesi için tedbirler alınması,

153. Amirlik Hizmet Binasının depreme dayanıklılık kontrolünden geçirilmesi,

154. Nezarethane odalarının girişinde odanın hangi cinsiyet grubuna tahsis edildiğine ilişkin tabela bulundurulması,

155. Nezarethane odalarına acil çağrı butonu yerleştirilmesi,

156. Nezarethanelerde havalandırma sisteminin standartlara uygun hale getirilmesi

hususları tavsiye edilmektedir.

5. Gölbaşı Şehit Zekai Aktaş Polis Merkezi Amirliğine Yönelik Tavsiyeler

157. Nezarethanelerin doğal ışık alması için gerekli düzenlemelerin yapılması,

158. Nezarethane odalarına acil çağrı butonu yerleştirilmesi,

159. Nezarethanelerde tutulanların kendilerine zarar vermesinin önlenmesi amacıyla battaniye kenarlıklarının sökülmesi,

160. İlk yardım için gerekli malzemelerin standartlara uygun şekilde temin edilmesi,

161. Hizmet binasında yangın alarm sisteminin kurulması,

162. İfade alma odasının duvarına görüntülü ve sesli kayıt alındığına ilişkin bilgilendirici bir pano asılması

hususları tavsiye edilmektedir.

6. Erzurum İl İnsan Hakları Kuruluna Yönelik Tavsiye

163. Müdürlüğün ve Polis Merkezi Amirliklerinin Kurulunuzca ve bu kurumların bulunduğu İlçe İnsan Hakları Kurullarınca ziyaret edilmesi için girişimlerde bulunulması hususu tavsiye edilmektedir.

7. Emniyet Genel Müdürlüğüne Yönelik Tavsiyeler

164. Ülke genelindeki İl ve İlçe Emniyet Müdürlükleri ile polis merkezi amirliklerine ülkemizin taraf olduğu OPCAT ile 6701 sayılı Kanun¹⁵ ve bu Kanuna dayanılarak çıkarılan Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu Kanununun Uygulanmasına İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik hükümleri¹⁶ uyarınca Kurumun UÖM görevi kapsamındaki ziyaretler sebebiyle Ziyaret Heyetine gerekli yardım ve kolaylığın gösterilmesi ve Ziyaret Heyetinin tutulanlarla birebir ve personel olmaksızın özel görüşmeler yapma yetkisinin sağlanması hususlarında resmi yazı yazılması,

¹⁵ 6701 sayılı Kanun Madde 9/2: “Kamu kurum ve kuruluşları ile görevliler, birinci fıkranın (j) bendi kapsamındaki ziyaretler sebebiyle gerekli yardım ve kolaylığı göstermek zorundadır.”

¹⁶ Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu Kanununun Uygulanmasına İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik Madde 95/2: “İlgili tüm kamu kurum ve kuruluşları ile görevliler, ulusal önleme mekanizması kapsamında gerçekleştirilen ziyaretler, inceleme ve araştırmaların gerektirdiği yardım ve kolaylığı göstermek zorundadır. Bu kapsamda ulusal önleme mekanizmasının;

a) Alıkonulma yerlerinin sayısı, türü, özellikleri ve nerede bulunduğuna ilişkin bilgileri edinebilmesini,

b) Alıkonulma yerlerinde tutulan kişilerin sayısı, yapılan muamele dâhil kişilerin alıkonulma koşullarına ilişkin bilgileri edinebilmesini,

c) Bütün alıkonulma yerlerine ve bu yerlerin eklenti ve bölümlerine girebilmesini,

ç) **Özgürlüklerinden mahrum bırakılan kişilerle ve bilgi sağlayabileceği düşünülen ilgili diğer kişilerle tanık bulunmaksızın doğrudan doğruya ve gerekli görüldüğünde bir çevirmen eşliğinde şahsen özel görüşme yapabilmelerini,**

d) Ziyaret etmek istediği yerleri ve görüşme yapmak istediği kişileri seçebilme özgürlüğüne sahip olmasını,

e) Alıkonulma yerlerine, işkence, kötü muamele ve gayriinsani veya küçük düşürücü davranış ve cezaları önlemeyi amaçlayan broşür, belge asma, Kurum tarafından hazırlanan her türlü belgenin alıkonulanlara dağıtılmasını sağlamakla yükümlüdürler.”

165. Merkez Müdürlüklerinde ve Amirliklerde görev yapan personelin hizmet içi eğitim müfredatına “*insan hakları*”, “*tutulanlara ve özellikle hassas gruplara yönelik muamele*” ile “*BM’nin İşkence ve Diğer Zalimane, İnsanlık Dışı veya Küçültücü Muamele veya Cezaların Etkili Biçimde Soruşturulması ve Belgelendirilmesi (İstanbul Protokolü)*” dâhil olmak üzere işkence ve kötü muameleyi önleme, inceleme ve belgelendirme konularının dâhil edilmesi,¹⁷

166. Çok eski ve bakımsız durumda olan Gürcükapı Polis Merkezi Amirliği Hizmet Binası yerine, Amirliğe imkânlar dâhilinde ise yeni bir bina tahsis edilmesi veya imkânlar ölçüsünde gerekli bakım, onarım ve tadilat işlemleri yapılarak binanın yenilenmesi

hususları tavsiye edilmektedir.

8. Erzurum Cumhuriyet Başsavcılığına Yönelik Tavsiye

167. Nezarethanelerden sorumlu Savcının nezarethane kayıt defterini daha sık kontrol etmesinin sağlanması

hususları tavsiye edilmektedir.

¹⁷ Personel ve mahpuslar arasında olumlu bir iletişim kurulmasında personelin almış olduğu veya almadığı eğitim ile bu eğitimin kalitesi ve çeşitliliği de belirleyici faktörlerdir. “*Özgürlüğünden mahrum bırakılmış bir kişinin kötü muamele görmesinin engellenmesinde en iyi teminat, hiç şüphesiz, doğru eğitilmiş bir polis veya cezaevi yetkilisidir. Nitelikli görevliler, kötü muameleye başvurmaksızın görevlerini başarı ile yerine getirebilecekler ve gözaltındaki kişiler ve tutuklularla ilgili temel önlemlere saygı göstereceklerdir.*” CPT Standartları, 2. Genel Rapor’dan alıntı [CPT/Inf (92) 3], para. 59.